

DELAVSKA POLITIKA

GLASILO SOCIALISTIČNE STRANKE JUGOSLAVIJE.

Uredništvo je v Mariboru,
Ruška cesta 5, poštini predal 22.
Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
Uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštini predal 22.
Ljubljana VII, Zadržni dom.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De-
bela tiskana beseda stane 1.— Din. Malih oglasov trgovskega
znacaja, stane beseda 1.— Din. V oglasnem delu stane pe-
titna enostolpna vrsta 1.50 D. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 93.

Sreda 21. novembra 1928.

Leto III.

Oblastna konferenca SSJ za ljubljansko oblast.

Konferenca zahteva razpust narodne skupščine in svobodne volitve. — Proč s terorjem in sem z demokracijo!

Šele pred petimi meseci je imela ljubljanska oblastna organizacija SSJ svojo konferenco. Politične razmere so pa zahtevale, da naša stranka ponovno poudari svoje stališče k političnim razmeram v državi. Zato je bila sklicana oblastna konferenca dne 18. t. m. v Ljubljano, ki so se je udeležile po svojih delegatih vse krajevne organizacije naše stranke v ljubljanski oblasti, ki so z živim zanimanjem sledili izvajanjem poročevalcev in tudi sami povedali v razpravah marsikatero dobro stvar, ki jo bo novi oblastni odbor pri svojem bodočem delovanju upošteval. Prav posebno pa moramo na tem mestu poudariti, da so vsi zaupniki naglašali, da je z razdiralnim delom med delavstvom povsod konec in da se jako lepo popravlja škoda, ki so jo povzročili sovražniki delavskega pokreta z leve in desne. Enako na naš pokret tudi šovinistični plemenski prepri nima nikakršnega vpliva.

Oblastno konferenco je otvoril ob pol 10. uri dopoldne predsednik oblastnega odbora. Po konstituiranju konference se je predsednik spomnil pokojnih sodrugov dr. Viktorja Adler in Resla. Kot gosti, oziroma zastopniki delavskega gibanja so bili navzoči poslanec s. Petejan kot zastopnik mariborske oblastne organizacije ter glavnega in pokrajinskega odbora, oblastni poslanec s. Ign. Sitter in ss. Ajdiškova in Pastorekova kot zastopnici organizacije žen in deklet. Poleg tega je bilo navzočih tudi nekaj sodrugov gostov iz različnih krajev ljubljanske oblasti, ki so med razpravami izražali svoje veselje nad lepim razvojem našega gibanja.

Poročilo oblastnega tajništva,

je podal predsednik oblastnega odbora. Objasnil je politični položaj v državi ter stališče stranke, zlasti spričo dogodkov od 20. junija dalje. Naglasil je v svojem poročilu, da stranka v oblasti odobrava v polni meri taktiko stranke kakor tudi nastopanje in delovanje poslanca s. Petejana v narodni skupščini.

V organizatoričnem oziru je predsednik poročal, da je konsolidacija

napredovala. Naše organizacije odklanjajo prepire in razdirajoče debate ter so začele resno delati, agitirati in razpravljati o socialnih vprašanjih. Siti preprirov, siti osebnih sporov so pa s tem svojim delom zaupniki zopet zbudili med delavstvom interes za stranko. Samo ta mali recept je pomagall. S tem pa, ko smo ustvarili zdravo ideološko linijo, in postali aktivni, smo ustvarili temelj, na katerem bo stranka lahko gradila večje in močnejše organizacije po odmerjenem teritoriju.

Strankinega članstva, ki redno izpolnjuje svoje dolžnosti, šteje organizacija nekaj nad 430 članov. Oblastna organizacija pa je poleg tega vršila v tej kratki dobi jako mnogo podrobne agitacije, o katerih pa tukaj ne moremo obširneje poročati.

Politični položaj v državi.

Poslanec s. Petejan je, živahno pozdravljen, v svojem izčrpnem poročilu podal jasno sliko o političnem položaju sploh in o stanju naše stranke ter grajal državni proračun kakor tudi vso reakcionarno politiko in gospodarstvo, zlasti tudi švedsko posojilo, ki je obupen korak vlade, s katerim se nalaga grozno breme državljanom, in prav posebej tudi delavstvu.

Omenjal je med drugim tudi agrarno reformo v Dalmaciji, kjer režim raje pušča revne Dalmatince stradati kakor da bi jim dal zemljo.

Poročilo o oblastni skupščini

je podal izčrpno oblastni poslanec s. Ign. Sitter, ki je zlasti omenjal, v koliki meri se vedno zavzema v oblastni skupščini za socialne zahteve. Obžaluje pa, da se malo stori v tem pogledu, čeprav večino oblastnih doklad nosijo šibkejši konzumenti.

Po referatih s. Petejana in s. Sitterja sta bili sprejeti enaki resoluciji, kakor na mariborski konferenci ter izrečena zahvala in popolno zaupanje obema sodrugoma poslancema.

Tisk in organizacija.

O tej točki je poročal izčrpno s. Likar. Poudaril je zlasti, da je v

prvi vrsti potrebno, da vsak delavec naroči in čita strankine liste, ker le, če pazno sledi načelnim in taktičnim pojavom v stranki, more živeti s stranko, nje razvojem in delovanjem.

Sprejeta je bila tudi pri tej točki resolucija mariborske oblastne konference soglasno.

Konferenca je dalje na pobudo s. Miheveca sklenila stopiti v stik z vsemi občinskimi odborniki po raznih krajih ljubljanske oblasti, katerih utegne biti v celi oblasti preko sto. Dalje je bil stavljen predlog, ki izraža željo, da stranka obenem z novim statutom stranke, izda tudi program stranke, ker ga ni več v zalogi.

Na konferenci so se sodrugi jako živahno udeleževali razprav. V tem poročilu ne moremo objavljati vseh detajlov, dasi bi bili jako poučni. Vsekakor pa bomo tudi v listu še govorili vsaj o nekaterih vprašanjih, ki so bila sprožena na tej konferenci.

Na to konferenco, ki je stala na višini in je odsevala na njej vsa iskrenost, so sodrugi ljubljanske oblasti lahko ponosni. Da so ponosni, nam je priča to, ker so kar vprek izjavljali: Vidimo, da je stranka na pravi poti, vidimo, da ste se otresli preprirov z nasprotniki, ki so hodili v naše vrste s hudobnim namenom razdiranja delavske solidarnosti, zato bomo v bodoče zunaj delali z večjim veseljem in z navdušenjem za stranko.

* * *

V oblastni odbor

za ljubljansko oblast so bili izvoljeni soglasno v odbor: Belcijan Martin, Hönigsman Anton, Kamnik Ivan, Koren Franjo, Malovrh Karl, Miklošič Ludvik, Mlinar Ivan, Vrhovec Ivan, I mesto za Gorenjsko se še zasede in zastopnica organiziranih žen in deklet; v kontrolo so izvoljeni: Brezar Štefanija, dr. C. Jelenec in Ropret Andrej, kot namestnika Krušič Ivan in Bajtl Franc. — V glavni odbor v Belgradu sta izvoljena Mlinar Ivan in kot namestnik Svetek Franc. — V pokrajinski odbor v Mariboru Mlinar Ivan in namestnik Koren Franjo.

ni, nije nudio dovoljno jamstvo za nepristrano i opšte unapredjenje opštinskog blagostanja te je s tim do-
vodio u opasnost javne interese opštine.

Raspust izvršen je na osnovu zapisnika o reviziji, koji je pokazao način, kako je opštinski odbor nemilice trošio opštinska sredstva i to baš pod uplivom najjačeg člana opštinskog odbora i njegovog duševnog vodje, biv. učitelja g. Vinka Möderndorfera, koji se je u svom veoma agilnom javnom delovanju eksponirao u smislu komunističkih ideja, za kojih provadjanje je našao praktično polje baš u upravi opštine Mežica.

Uprava opštine poverena je posle raspusta vladinom tajniku g. Ivanu Milaču, koji neprekidno do danas otpravlja opštinske poslove.

Pre no što ću se povratiti na razloge, zbog kojih u opštini Mežica

još nisu provedeni novi izbori, moram se pozabaviti tvrdjenjima g. interpelanta, da je odlaganje izbora na veliku gospodarsku i socijalnu štetu opštine i opštinaru.

Izjavljujem, da je ta tvrdnja posve neosnovana te je istina baš suprotna.

Predjašnji opštinski odbor je doveo opštinsko gazdinstvo u tako stanje, da je stalo upravitelja g. Milača ogromnih napora, dok je zaveo sadašnji red.

Kad je g. Milač preuzeo opštinske poslove, morao je pre svega utvrditi visinu dugova opštine. Ta stvar je bila veoma zamašna, jer je raniji spiritus agens opštine, malo čas spomenuti g. Möderndorfer u ime opštine sklapao sa raznim preduzimačima u zemlji i u Austriji usmene ugovore, koji nisu bili nigde zabeleženi te su bili samo njemu poznati.

Otkada je na opštini komesar, uredile su se finansije te opštine već u toliko da je od prvobitnih dugova, kojih je bilo povodom raspusta opštine 5.000.000 dinara, ostalo krajem 1927. godine 4.551.181 dinara. Anuitete i kamate za tekuću godinu već su potpuno izmirene.

Tvrdjenje, da se na račun dugova nije ništa plaćalo, otkada vodi poslove komesar, neistinito je i tendenciozno.

Na neobaveštenosti interpelanta temelji i njegovo tvrdjenje, da je komesar opštinu nanovo opteretio sa sumom od 400.000 dinara za adaptaciju župske zgrade te sa 10.000 dinara za organista. Oba ova iznosa ni najmanje ne opterećuju opštinski budžet, jer su votirani od crkveno-konkurenčnog odbora. Opština je u tim poslovima učestvovala samo u toliko, koliko je njezina dužnost po zakonu, naime da je ona pribirala prireze votirane od crkveno konkurenčnog odbora za taj odbor.

Hrvatska i Slavonija ima 398 opština i 16 komesarijata. (Voja Lazić i Dimitrije Vujić: Premalo.) Tu takodje nije Ministarstvo Unutrašnjih Dela krivo nego zato što upravni sudovi rade temeljito i radi toga polagano.

Slovenija ima 1200 opština (Voja Lazić: Zar je to temeljito kad se radi polagano i kad se za godinu dana ne svrši jedan predmet?). Slovenija ima 1200 opština, a samo dva komesarijata, Dalmacija 79 opština a pet komesarijata, Vojvodina 319 opština i samo jedan komesarijat. (Dimitrije Vujić: Nešto dobacuje.)

Predsednik Ilija Mihajlović: Ne smetajte Gospodinu Ministru da odgovori.

Minister dr. Korošec: Što se tiče troškova za vladinog komesara, mogu izjaviti, da vladin komesar za svoje poslovanje uopšte ne prima nikakve nagrade, nego mu se samo plaćaju u smislu uredbe o naknadi putnih troškova državnog službenika putni troškovi i dnevnice za putovanja u svojstvu komesara opštine.

Opštinsko gazdinstvo dolazi tek sada u normalan tok te su svi oni, kojima je opšti blagor opštine ozbiljno na srcu, sa poslovanjem komesara posve zadovoljni.

Za raspisom opštinskih izbora žude samo oni, koji se nadaju, da će biti izabrani u odbor, da bi se time dokopali do opštinske blagajne te da bi mogli na trošak drugih lako i bezobzirno živeti.

Gospodin interpelant pita, na osnovu kojih zakonitih propisa odobrava Ministar Unutrašnjih Dela da

Mežiška občina v Narodni skupščini.

Korošec proglašja s. Möderndorferja in Mežičane za komuniste in zato noče razpisati občinskih volitev.

Da bode naše delavstvo poučeno, kako si Korošec in njegov režim zamišlja svobodo, samoupravo in zakonitost, prinašamo odgovor dr. Korošca po stenografskem zapisniku, iz katerega so črtali skoro vse medklice opozicije.

Gospodo poslanici! Narodni poslanik g. Josip Petejan traži u interpelaciji, upućenoj ministru unutrašnjih del, odgovor po tome, da li je: 1. Ministru Unutrašnjih Dela poznato nezakonito stanje u opštini Mežica; 2. ako mu je poznato, na osnovu kojih zakonitih propisa to odobrava; 3. da li je ministar spreman da izda naredjenje da se imaju opštinski izbori u Mežici odmah raspisati.

Na sva tri pitanja pa i na argumente interpelacije hoću po redu

jasno i otvoreno odgovoriti u naslednjem:

Kako se iz postavljenih pitanja vidi, ima g. interpelant pod nezakonitim stanjem u opštini Mežica u misli okolnost, da je u toj opštini raspušten opštinski odbor.

To stoji.

Pomenuti opštinski odbor raspušten je nadležnom odlukom Velikog župana u Mariboru (dne 4. nov. 1926. god., U br. 20.064-1), za vreme kad je bio g. Maksimović Ministar Unutrašnjih Dela.

Odluka o raspustu, izdata na osnovu § 96. opštinskog pravilnika, navodi kao razlog raspusta to, da opštinski odbor sa svojim rasipnim gazdinstvom, koje se je ustanovilo povodom zvanične revizije u opšti-

Palmerstone

duble, velure,
pletanine,
krzna sploh vse
zimske obla-
čilne pred-
mete kupite naj-
ceneje pri tvrdki

L. Ornik, Maribor
Koroška c. 9 - tudi na obroke

izbori još nisu raspisani i da li je Ministar spreman da naredi te izbore. Odgovaram, da u načelu ne odobravam ni jedan raspust opština. To sam svojim dosadašnjim radom u resoru unutrašnjih Dela i posvedočio.

Zakonitost je osnovica i polazna tačka mojim odlukama, a vi ste takodje čuli statistiku koja jasno i glasno govori da nema baš toliko komesarijata, kao što se uvek kaže. (Dimitrije Vujić: Verujte, gospodine Ministre, svuda postoje opštinski komesari kod nas, a u Banatu sreski komesari i nikakvi drugi. Bilo je toliko dostava, ali vi niste ništa učinili da skinete nekoliko lopuza sreskih načelnika.)

Predsednik Ilija Mihajlović: Gospodine Vujiću, nemojte da upadate. Dimitrije Vujić: Boli me, pa moram, gospodine predsedniče.

Dr. Korošec: Po zakonu, odluka o raspuštanju jedne opštine ne spada u nadležnost Ministra, nego je pridržana velikom županu, koji ima da postupi u sporazumu sa oblasnim odborom. Ministar vrši nadzor nad radom velikih župana i treba da daje pravac opštoj upravi, ali tamo gde su nadležnosti o pozitivnim zakonima tačno normirane, ne sme Ministar mimo zakona remetiti red instantnog puta.

A baš to traži g. Petejan, koji zahteva da neka Ministar naredi raspis novih izbora za opštinu Mežica. — Pa da bi taj raspis i spadao u nadležnost Ministra ipak ja ne mogu za ljubav g. interpelanta i onih koji su ga angažovali, baš u ovom momentu postaviti po njihovoj želji. U Mežici je raspušten opštinski odbor iz razloga, što se je preterano rasipno gazdovalo. Trebalo je produženja roka za raspis novih izbora, da se saniraju opštinske finan-

sije. Pored ovoga, kako sam već napomenuo, merodavni su i državno zaštitni razlozi, koji postoje i nadalje te odvrćaju državnu upravu od raspisa izbora.

Gospodin Möderndorfer, glavni krivac za štetno gospodarstvo u opštini, nalazi se još uvek u Mežici. Njegov rad u toj pograničnoj opštini prožet je trajnim komunističkim tendencijama. A pod njegovim uplivom stoje stotine radnika, birača, koji pripadaju komunističkoj struji.

Neoprostivo bi bilo, da se preda je opština opet onima, koji su je doterali do raspusta, kojeg opravdanost priznaje medju redovima i g. interpelant time, što kaže, da se neće upuštati u jakost razloga, kojima je veliki župan obrazložio odluku o raspustu.

U očigled činjenici, da u sadašnjem momentu prema pouzdanim obavешtenjima nema izgleda, da bi opština mogla doći do uprave, koja bi radila u interesu opšteg blagostanja, dalje obzirom na komunističku organizaciju većeg dela birača želim, što ne mogu u ovom pitanju naložiti velikom županu drugo držanje od onoga koje je zauzeo time, da

kao prvi poznavalac prilika o svojoj oblasti nije još ništa preduzeo za raspis izbora.

Držim da je pod takvim izgledima bolje, da se zadrži sadašnje stanje, nego da se državna Uprava sa raspisom novih izbora izloži odiju predviđenog novog raspusta te važne pogranične opštine.

Sadašnje stanje je u interesu opštine i opština te opšteg blagostanja. Pogotovo je to i u državnom interesu. Radi toga smatram, da će svi pravi patriote odobriti, ako se izjavim za sadašnje stanje u Mežici, sve dok se prilike u toj opštini iz temelja ne promene i srede. Jer: salus rei publicae suprema lex — blagostanje države to je najviši zakon. (Burno odobravanje.)

S. Josip Petejan: Živeli komesarijati.

Ne možete da uzvikujete živeli komesarijati kad u Sloveniji imamo 1200 opština, a samo dva komesarijata.

* * *

Ministru dr. Korošcu je odgovoril s. Petejan, katerega izvajanja prinesemo v prihodnji številki.

Leon Trocki:

Resnični položaj v Rusiji.

(Nadaljevanje.)

Po tej uvodni obtožbi današnje diktature nad ruskim proletariatom in celo nad samo boljševiško stranko preide Trocki k dokazom. In pravi:

»V svojem govoru na zadnjem strankinem kongresu, ki mu je on prisostvoval, je Lenin dejal: »... Ali se je torej novi gospodarski sistem razvil v smeri našega cilja? Ne. Ni prijetno to priznanje, toda v resnici se ni zgodilo to. Kako se je torej razvilo? Državni stroj se ne vrti tako, kot ga mi sučemo, temveč v smer, v katero ga sučejo neki skrivnostni, nezakoniti in bogve odkod izvirajoči špekulanti ali privatno-kapitalistični dobičkarji.« (Str. 23.)

»... Odkar je Lenin izrekel svoje svarilo, se je mnogo stvari zboljšalo, mnogo pa tudi poslabšalo. Vpliv državnega uradniškega aparata narašča, s tem pa tudi zatiranje delavcev po birokraciji. Absolutno in relativno naraščanje kapitalizma na deželi in njegovo absolutno naraščanje v mestih pričenja vzbujati pri meščanskih elementih naše države politično samozavest... Parola, ki jo je Stalin proglasil na štirinajstem strankinem kongresu — »Nevarnost z leve!« — more le pospešiti združenje desnih elementov v stranki z meščansko-mislečimi elementi v državi.«

»Registrirana privatno-kapitalistična industrija kaže celotno produkcijo 400 milijonov na leto. Male industrije več kakor 1000 milijonov. V celnem znaša produkcija nedržavnih obratov več kakor petino celotne blagovne produkcije in dobavlja okrog 40 odstotkov blaga, ki prihaja na trg. Pretežna množina tega proizvodnje je na en ali drug način navezana na privatni kapital.« (Stran 25 in 26.)

Boljševiška davčna politika.

»Zemljiški davek na vasi se redno nalaga v obratni progresiji: težko na slabe, lažje na močne in kulake — bogate kmete.«

Socijalisti se vedno borimo proti indirektnim davkom, t. j. davkom na živila itd., kajti vse te plače predvsem delovno ljudstvo. Kaj pa dela današnja boljševiška vlada? Trocki pravi:

»Pomen, ki ga imajo indirektni davek v našem proračunu, narašča v vznemirajoči meri na račun direktnih davkov. Že samo s tem se prevaljuje davčno breme avtomatično z močnejših ramen na slabejša. Obdavčenje delavcev v letih 1925-26 je bilo dvakrat višje kakor v prejšnjem letu, dočim se je obdavčenje ostalega mestnega prebivalstva za 6 odstotkov zmanjšalo.«

Draginja.

»Kmet ni prejel za svoj pridelek nič več kot eno četrtino predvojne cene in za industrijske proizvode je plačal nič manj kot dveindvedesetini več kot pred vojno.«

Plače padajo — kapitalistični dobiček narašča.

»Resnične plače so bile v letu 1927 v najboljšem slučaju na isti višini kot jeseni 1925. Toda nobenega dvoma ni o tem, da je v obeh letih dežela postala bogatejša, da se je splošni nacionalni dohodek povečal. Kulaki (bogati kmetje) na deželi so svoje zaloge s silno naglico povečali. Obogatitje privatnih kapitalistov, trgovcev in špekulantov je naraslo skokoma. Jasno je, da je delež delovnega razreda na celotnem dohodku države padel, da se je pa v istem času delež drugih razredov povečal. ... Potrebno je gledati nevarnostim v obraz... Lenin nas je opomnil na golo resnico, ki bi jo morali delavci vedeti, ko je rekel: Dokler bomo še naprej ostali država male kmetije, je v Rusiji trdnjša podlaga za kapitalizem kakor pa za komunizem. Na to moramo misliti... Mi nismo izruvali kapitalizma pri korenini in temelja notranjega sovražnika nismo podminirali.« (Str. 27, 28, 29, 30.)

Potem nadaljuje Trocki:

»Petindvajset milijonov malih kmečkih posestev tvori glavni vir kapitalističnih stremeljenj v Rusiji. Iz te množice polagoma se porajajoča kasta kulakov ponavlja proces primitivnega zbiranja kapitala in s polaganjem min na široko spodkopuje socialistično postojanko. Nadaljnja usoda tega razvoja zavisi končno od razmerja naraščanja državnih obratov proti privatnemu obratu. Počasen razvoj naših industrij silno krepi tempo tvorbe razrednih razlik med kmeti in iz tega izvirajo politične nevarnosti.«

»V zgodovini drugih dežel,« je pisal Lenin, »so kulaki več kot enkrat zopet upostavili moč veleposesnikov, carjev, papežev in kapitalistov. Pri vseh prejšnjih evropskih revolucijah je bilo tako, kjer se je radi slabosti delavcev posrečilo kulakom, da so se povrnili od republike k monarhiji, od vlade delovnih množic k vsemoči izkoriščevalcev, bogatinov, pijavk...«

Stalinova vlada je pa za vse to gluha — preganja sicer revolucijonarne delavce, kapitalizmu pa dopušča, da svobodno procvita.

(Dalje prihodnjič.)

Za tiskovni sklad za trikratno izdajo so darovali na nabiralni poli 95, sledeči sodruzi iz Ruš: Žizek Fr. 10, Pistotnik Janko 5, Pristovnik Alojzij 10, Igrec Fr. 20, Eigner Fr. 5, skupaj Din 50. Dalje Kreuh Adolf Din 10. Iskrena hvala. Sodruzi posnemajte. Za tiskovni sklad je daroval Vogrin Ivan iz Maribora 5 Din. Iskrena hvala.

LEO SILA:

Človek mrtvaških lobanj.

Kronika raztrganih duš.

65

Pela, plesala, vriskala bi — razgalila bi se pred vsemi ljudmi, toda svoje telo bi dala samo lepemu, mlademu fantu, ki bi me res ljubil. Ne. Takrat bi mu ne dala samo telesa. Takrat bi mu dala s telesom tudi dušo...

Ali je tak fant na svetu?

Leo, ne bodi žalosten, da Ti Sonja piše take reči. Toda nikogar nima, da bi mu govorila iz oči v oči, iz srca v srce. Tebi govori in ve, da Ti bo raztrgala vse, kar si do sedaj čutil do nje. Toda Sonja ne more drugače. Sonja si želi včasih, da bi bili vsi tako raztrgani, kot je ona, da bi začutili, kako strašna je boleost raztrgane, vklenjene duše.

Se več je napisala tisto noč. Proti koncu so se začele misli ponavljati, kakor da išče prave besede, prave podobé, ki bi izčrpno ponazorila njeno notranjost. Ko pa je drugi dan pismo prebrala, se je zgrozila in ga skrila globoko med svoje papirje.

Tilka je ob novem letu dobila mesto v Breznu, majhni vasi ob vznožju Pohorja. Dvorazrednica je bila tam in star nadučitelj. Večkrat je pisala Sonji, da mora priti k njej. To pot je dobil tudi Leo kartico od nje. Dragi! Pridita v nedeljo teden k meni. Sonji sem tudi pisala. Majhno veselico pridedimo. Mislim, da bo lepo. Cigani bodo igrali. Tilka.

Popoldne je čakal Leo na Sonjo. Že od daleč se mu je smejala. »Ali ste dobili tudi Vi povabilo?« Vsa vesela je bila tega. »Torej v nedeljo teden pojdeva, ali ne?« In pogledala ga je postrani, ko- ketno, vabljivo, da je bilo Leonu kar všeč.

»Danes ste dobre volje. Vendar enkrat. Drži. Jaz pojdem z vami.« »Mami sem že povedala. Rekla je, da sama ne smem. Ako gre še kdo drugi, potem že. In sem povedala, da gre tudi gospod Vuk. Haha! Veste, kaj je rekel! Ne, tega vam pa ne povem. Si boste preveč domišljevali. «S tem pa že lahko greš.« Všeč ste ji, ker ste tako resen. O, ko bi vas prav poznala! ... Jaz bi danes kar vriskala. Ali vi ne? Pomislite: 24 ur iz mesta, ven, v hribe! Kaj se držite tako leseno?«

Leonu je bilo kar nerodno ob razposajeni Sonji. Toda vesel je bil. Iskrice novega upanja se je vžgala v njem.

Tisto nedeljo je bil namreč Tilkin god. Že uro prej, kot bi bilo treba, je vstal Leo in postavil svetilko k oknu. Tako je naročila Sonja, da bo vedela, če je vstal in če si ni premislil...

Od postaje do Tilke je bilo skoraj dve uri hoda. Ob gorskem potoku, ki je moral gnati več žag, je vodila cesta. Srečavala nista nikogar in tudi med seboj se nista pogovarjala veliko. Včasih malopomembnega, vsakdanjega.

Tilka je bila zelo vesela. Peljala ju je v gostilno, kjer so domači fantje pod njenim vodstvom postavili majhen oderček za popoldansko veselico. Leo jo je gledal, kako spretno je vse vodila, kako odločno je zaukazovala. Vsa drugačna se mu je zdela sedaj. Resna in dobra.

Sprva ni bilo veliko ljudi. Še le proti večeru so se nabrali. Leo je sedel poleg Sonje, kateri je obujal svoje mladostne spomine zapit študent — sedaj lesni trgovec. Venomer ji je govoril, da ima črne oči kot hudiček iz pekla. Sonja je bila vsa za-

sanjana v cigansko muziko. Cigani so jo gledali in zdelo se jim je, da je njihova. Leo ni plesal. Hodil je med ljudmi, pri godcih je posedel in se z njimi pogovarjal. Sonja je rada plesala.

Tako je hitro pretekla noč in morala sta na pot. Leo se je poslovil od cigarov, ki so mu rekli, da bodo šli spet p osetu. Sedaj so celo leto šotorili na Pohorju. Pa ni nič to, je dejal eden. Bomo spet šli! Ko se je Leo poslovil od njih, je stala Sonja že pri vratih in jih gledala tako mrtvo, žalostno, da jo je Leo vprašal... »Zdi se mi, da jih ne bom videla več. Tako lepo so igrali.«

Tilka je že klicala. Poslovala se je že od vseh. Tudi od bogatega, mladega trgovca, ki ji je po šaljivi pošti pisal par zaljubljenih kartic. Srečna je bila. Verjela mu je in že začela računati nanj. Sonji je že popoldan zaupala to skrivnost. Pred slovesom ji je pokazala eno izmed kartic. Leo se ni zanimal. Cel večer je bil precej tih in zamišljen. Včasih so se srečali njegovi pogledi s Sonjo...

Ko sta se vračala proti kolodvoru, je gosto snežilo. Nebo je bilo jasno, zvezdno. Potok je šumel, sneg je pod nogami škripal in snežinke so pletle novo sneženo odejo. Iz daljave sta zaslišala zvonce. Vedno bližje, vedno bližje, dokler nista zagledala konjev.

»Trgovec se pelje,« je dejala Sonja. Hotela je reči — Tilkin trgovec. Stopila sta na stran. Ko so sani zdrčale mimo, se je na saneh nekdo odkril.

»Živijo hudiček!« je še zaklicalo iz sani. To pa je bil zapiti študent — trgovec. Gledala sta za njimi, kako so izginjali proti ovinku... In ko jih ni bilo več videti, sta slišala še samo zvonce... vedno dalje in vedno bolj tiho, skrivnostno...

(Nadaljevanje prihodnjič.)

Dnevne novice.

Dr. Maček postaja mehkejši. Dr. Maček je povedal sotrudniku »Vremena«, da je sporazum med opozicijo in režimovci še mogoč, vendar le na bazi sklepov kmetско-demokratske koalicije z dne 1. avgusta t. l., čeprav so od tedaj postali Hrvati še hujši levičarji. Dr. Maček o reviziji ustave in o hrvaški svobodi ni hotel podati nikakršne jasne izjave. Govoriti o reviziji ustave je še preuranjeno, je dejal. — Pojem svobode Hrvaške pa razume tako, da dobi Hrvaška popolno suvereniteto v legislativi in eksekutivi. Vprašanje samouprave pa bo rešil hrvaški narod sam. Po trditvi dr. Mačka je to baza za pogajanja. — Tudi režimovci čakajo s svojimi načrti in protipredlogi, s katerimi nameravajo priti na dan šele takrat, če jih bodo razmere pritiskale ob zid in veliko vprašanje je, če ne bodo uganjali enakega šovinizma kakor ga uganja sedaj opozicija ali pa še hujšega.

Jugoslovanski kralj je bil v Parizu in se je te dni vrnil v Beograd. Režimsko in opozicijsko časopisje je pripovedovalo, da je kralj konfiriral s predsednikom republike Doumerguejem in tudi predsednikom vlade Poincaréjem. To časopisje je tudi poročalo, da bo kmalu konec sporov, ko se kralj vrne v Beograd. Tako pisarjenje je vlačenje drugega faktorja v politiko z očitnim namenom, da se prikrije namen režima in opozicije, ki gre za tem, da se na tak način napravi most za zблиžanje, namesto da bi spoštovali demokracijo in parlamentarizem in se kot parlamentarni faktor odkrito razgovorili o razmerah in spravili s sveta fatalni spor, ki je sicer utemeljen, ali rešiti se da le na demokratičen način, kadar bodo prizadete stranke dejansko priznavale demokracijo.

Kompromis med Srbi in Hrvati napoveduje angleški list »Daily Telegraph«. Verjetno, ker politično med bojujočimi strankami ni bistvene razlike.

Neverjetna samopašnost klerikalnih mogotcev na Okrožnem uradu v Ljubljani se zrcali zlasti v tem, da si predsednik g. Krek svoji celo pravico prikrejevali zapisnike nadzorstva tako, kakor je to klerikalni večini ljubo in prav. Nadzorstvo Okrožnega urada je nadzorni organ te institucije in nima samo pravice, nego celo dolžnost nadzirati delo ravnateljstva in upravnega odbora. Na celem svetu je tako in pravno tudi drugače biti ne more. Nadzorstvo je enostavno zato tu, da nadzira! No, in to nadzorstvo je imelo pred kratkim sejo. Na tej seji je iznesel nek član nadzorstva pritožbo zoper podpredsednika Okrožnega urada, g. Rojino, ker je imel letošnje poletje hčerko in sina na stroške Okrožnega urada na Rabu, medtem ko njegovi delavci teh dobrot niso bili deležni. To je gotovo škandal, da pošilja delodajalec svoje otroke za delavski denar v sanatorij in Rojinin delavec, ki se je nad tem škandaliziral, je moral to poplačati s svojo službo. Sedaj pa pride predsednik Okrožnega urada in črta to konstatacijo iz zapisnika nadzorstva, da ne bi nadzorna oblast zvedela, kaj se v Ljubljani godi. G. Krek hoče tedaj tako nadzorstvo, ki nič ne vidi in nič ne ve. Čemu neki so potem še sploh nadzorstva v Okrožnih uradih, če jih nadzoruje predsednik ravnateljstva, mesto da bi ona nadzorovala njega. Ali je sploh še mogoče, da je g. Krek pri tej svoji samopašnosti vsaj še en dan predsednik Okrožnega urada? Mi pravimo: Ne! On se je s tem diskvalificiral za tako funkcijo in mi pričakujemo nujnih ukrepov s strani ministrstva socialne politike.

Okrožni urad prezira strokovne organizacije. Dasi nima naše delavstvo v Okrožnem uradu večine, ker je dr. Gosar falzificiral delavsko voljo, vendar nam ni vseeno, kako delodajalci škodujejo uradu. Zato je poslal s. Jakomin že 26. septembra t. l. na urad sledeče pismo, ki čaka še danes rešitve: »V sredi meseca avgusta t. l. se je zgasil zastopnik podpisane tajništva pri uradniku

gorenjega naslova, g. Josip Boletu, ter mu poročal naslednje: V čevljarski delavnici g. Janko Ješe-ta, Cesta na Loko 20 v Ljubljani, so se dogajale stvari, ki so delavsko zavarovanje oškodovale v precejšnji meri in sicer: Jože Kaplan iz Glince, Burska ulica, dela na domu za g. Ješeta že skoro 5 let, s parkratnim presledkom 14 dni; kadar je bilo pomanjkanje dela, pa do zadnjega časa, sploh ni bil zavarovan. — Jože Šircelj se je ponesrečil na prstu dne 28. julija ob pol 10. uri dopoldne. Ob pol 11. uri je bil prijavljen najbrže za nekaj dni nazaj; ob 11. uri istega dne pa je iskal bolniške pomoči. Imenovani pa je bil pri g. Ješetu zaposlen že poprej 3 tedne in bi se ga najbrže sploh ne prijavilo, če se ne bi ponesrečil. — Prav tako so stopili v delo pri g. Ješetu delavci Rudolf Remc, Vinko Gregorin in Ivan Drnovšek dne 3. julija 1927 in bili zaposleni do 15. avgusta t. l. in tudi niso bili priglasi p. n. naslovu v zavarovanje. Prav tako je bil zaposlen pri imenovanem podjetniku Kambič Ivan od avgusta 1927 do januarja 1928, v bolniško zavarovanje pa sploh ni bil prijavljen. Ker se je na tak nezakonit način naše zavarovanje oškodovalo, prosimo p. n. naslov, da nam takoj sporoči, kaj se je v tej zadevi ukrenilo. — Za Splošno Delavsko Zvezo Jugoslavije: Jakomin.« — O tem pismu se je govorilo tudi na zadnji seji in zatrjevalo, da bo to vse takoj v redu. Čim dalje bo vladala tam klerikalna večina, tem slabše bo za delavce!

Francoska socijalistična stranka je odpoklicala iz Društva narodov v Ženevi svojega člana Paula Boncourja, kamor ga je z njenim pristankom pred dvema leti delegirala takratna levo orijentirana francoska vlada. Ker pa ima novi Poincaréjev kabinet desničarski značaj, smatra stranka za neoportuno, da bi jo zastopal pri Društvu narodov socijalist. Iz istih vzrokov je odpovedal funkcijo generalnega tajnika pri mednarodnem uradu dela v Ženevi tudi francoski socijalist Jouhaux. Listi smatrajo to kot napoved poostrene opozicije levičarskih strank v francoskem parlamentu, ki bo nastopila takoj po sprejetju novega proračuna v januarju.

Francoski ministrski predsednik Poincare je s svojo vlado odstopil, ker mu radikalci niso gladko dovolili proračuna in pripustitev cerkvenih kongregacij v državo. Poincare je pri proračunu nekoliko odnehal, o redovnikih pa še razprava. Tako je s popustljivostjo, ki je ni vreden, zopet sestavil novo vlado še iz reakcionarnejših elementov. Njegov ugled kot železni politik bo s tem trpel.

Nemški vladi grozi nova kriza. Komaj je odstranjen konflikt radi gradnje križarke, je že drugi na dnevnem redu, izzvan radi izprtih kovinarjev. (V drugih državah nastajajo radi delavskih stavk in izprtij vladne krize, pri nas pa radi tega še pes ne zalaja, kvečjemu, če ima policija kaj posla.) Socijalni demokrati, demokrati in centum v nemškem državnem zboru, so za to, da se dajo izprtim kovinarjem v Porurju podpora iz državnih sredstev, ki se naj izplačujejo potom občinskih uprav in strokovnih organizacij, ki stoje na stališču, da ne morejo one trpeti škode radi tega, če se podjetniki ne drže s posredovanjem države določenih pogojev. Nemška ljudska stranka, v kateri je zastopanih večina nemških kapitalistov, je pa proti tem podporam, češ, da ne more dopustiti, da bi se z njihovimi davki podpiralo delavstvo, ker bi značilo to, da si podjetniki - davkoplačevalci pljujejo v lastno skledo. (Kaj pa delavec, ki voli pri volitvah meščanske liste, ali si ne pljuje tudi v lastno skledo?) Pogajanja, ki jih vodijo strokovne organizacije s posredovanjem vlade, še niso imela uspeha, dasi podjetja v nekaterih točkah že popuščajo. Načelstvo nemške socijalno-demokratske stranke je sklicalo za 19. t. m. v Berlin sejo širšega strankinega odbora, kjer se bo k situaciji

Jürgen Brand:

Mladi smo!

Mladi smo, polni hotenja,
nam življenje se smehlja,
naši upi, hrepenenja,
zemlja širna nam je vsa!
Bratec glave ne povešaj,
glej, na nebu solnce žar.
Kvišku voljo, ne opešaj!
Mladi smo, vesela stvar!

Ni li tam za onim gozdom
kraj presrečni naših sanj,
kjer cvetle tam po livadah,
blaženstva nam cvet neznan?
Hajd čez gore in doline,
žalost zdaj nam nič ni mar;
vsa bojazen naj izgine,
mladi smo, vesela stvar!

Kvišku! kvišku! solnce miče
nas čez polja, gozd, v goró,
ko pa mrak domov pokliče,
zvezde nas pozdravljajo!
Bratec, torbico čez ramo,
obotavljaj se nikar!
Z dežjem, burjo, se igramo,
mladi smo, vesela stvar!

(Note za en glas se dobé pri »Detoljubu« v Mariboru.)

zavzelo stališče, kakor tudi k slučaju državnega kanclerja Müller-Frankena, ki je pri zadnjem glasovanju v vprašanju križarke glasoval proti predlogu svoje stranke.

Člani moštva ruskega ledolomilca »Krasina« se nahajajo na predavalni turneji po Evropi. Predavali so o svoji občudovanju vredni ekspediciji z velikim uspehom na Dunaju. Sedaj jih je češko zdraviliško mesto Toplice povabilo na predavanje po Češkem in jim ponudilo brezplačno bivanje v zdravilišču Toplice. Češka vlada jim je pa odrekla vizum. Sovjetski krogi so radi tega zelo ogorčeni in pravijo, da, če bi ne bilo »Krasina«, bi tudi ne bil rešen češki polarni raziskovalec dr. Behounek. Nehvaležnost je pač plačilo sveta. Strah ima velike oči, ampak s takim postopanjem Čehi ne bodo zatrli komunizma.

Državna pomoč za izprte. V Porurju je 250.000 kovinarjev izprtih, ki se nahajajo v nevarnem položaju. Zato je socijalistični klub v nemškem parlamentu stavil predlog, da naj država da pomoč iz svojih sredstev izprtim in naj naknadno prisili podjetnike, da ji oni denar povrnejo. Sprva je bilo pri meščanskih strankah malo nagnenja za to, končno pa je le bil gornji predlog v soboto v parlamentu sprejet in sicer proti glasovom komunistov (!) in Hackenkreuzlerjev, med tem ko so se nemški nacionalci glasovanja vzdržali. Vlada je pooblaščen izdati 20 mil. mark (280 mil. Din). Med tem se nadaljujejo pogajanja s podjetniki za zopetni sprejem dela.

»Deset dni, ki so pretresli svet«, je naslov novemu ruskemu filmu, ki ga je insceniral sloviti ruski filmski režiser Eisenstein in ki nam v neprekosljivi realistični prikazuje dogodke oktobrske revolucije leta 1917. Sedaj se ta film predvaja tudi na Dunaju. Eisenstein je režiral tudi glasoviti film »Križarka Potemkin«. V Jugoslaviji teh filmov seveda ne smemo videti, ker bi se menda radi tega podrla. Za nas so samo filmi kakor Kristusov »Kralj kraljev« in pa »sv. Frančišek«, pa še kakšen »Wild West« primerni.

Strahovit tornado je divjal pretekli teden preko Anglije, Holandije, severne Nemčije in Danske ter povzročil ogromno škodo. Veliko ladij po pristaniščih je bilo odtrganih in odgnanih na odprto morje. Raz hiš je odnašalo strehe, na ulicah je prevračalo tramvaje in ljudi podiralo na tla. Reka Laba je v spodnjem toku silovito narasla in je preplavila velik del mesta Hamburg.

Štatut socijalistične stranke Jugoslavije.

XI. Denarna sredstva.

§ 53.

Strankini člani plačajo ob pristopu pri lokalni organizaciji ali vplačilnici pristopnino v znesku 3 Din, za tem pa redno mesečno članarino. Ta se ravna po dohodkih člana

To so čevlji za Vas!

z Karo varstv. znamko v podplatu.
Maribor, Koroška cesta 19

in znaša 2.50, 5, 10, 20 in 30 Din mesečno. Od članarine odpade na osrednjo strankino blagajno: od 2.50 Din 0.50, od ostalih prispevkov (5, 10, 20 in 30 Din) pa po 1 Din mesečno. Od članske izkaznice 1 Dinar.

§ 54.

Oblastni strankin zbor odloča, kako se prispevek, po odbitku na osrednjo strankino blagajno odpadajočega dela, razdeli med oblastno, okrožno in lokalno strankino blagajno. Skupni članski prispevek enega člana ne more biti nižji ko 2.50 Din mesečno.

§ 55.

Samo izvršni odbor stranke ima pravico izdajati članske knjižnice ali izkaznice ter znamke za prispevke za celotno stranko, ki jih razdeli med oblastne strankine organizacije, katere so edine upravičene, da jih izdajajo lokalnim organizacijam svoje oblasti. Mesečni prispevek se samo s temi znamkicami potrjuje.

Izvršni strankin odbor prejme pri izdaji teh znamkic od oblastne organizacije na nje odpadajoči del prispevkov za osrednjo blagajno po § 53. štatuta vnaprej izplačan.

Enako postopa oblastna organizacija pri oddaji znamkic lokalnim organizacijam.

§ 56.

Član, ki je s svojimi prispevki najmanj tri mesece v zaostanku, ne more sodelovati pri letnem obnem zboru, dokler zaostanka ne poravnava. Če pa je član polnih šest mesecev v zaostanku, se ga smatra za izstopivšega in se ga črta iz članskega seznama. Če hoče potem zopet postati član stranke, se mora na običajen način prijaviti kot nov član.

§ 57.

V vseh strankinih vodstvih vodi denarne zadeve v to izvoljeni blagajnik. Strankino vodstvo ima pravico odrejati, kako se varujejo višji interesi napram dnevnim potrebam stranke.

§ 58.

Blagajnik mora vsako četrtletje predložiti strankinemu vodstvu podrobne račune in blagajniške knjige, kakor tudi potrdilo nadzorstva o izvršeni kontroli in njegovo izjavo o stanju blagajne.

§ 59.

Če nadzorstvo ne soglaša z računi in izdatki blagajnika, ali če najde v njegovem poslovanju kake nerednosti, ima pravico da ga njegove funkcije razreši, denar in blagajniške knjige pa izroči enemu članu nadzorstva v nadaljnje poslovanje.

V tem slučaju mora oblastno strankino vodstvo najpozneje v dveh mesecih po ugotovitvi nerednosti sklicati oblastni strankin zbor, vodstvo lokalne organizacije pa najkasneje v enem mesecu občni zbor.

§ 60.

Če obstoje nesoglasja, zamore nadzorstvo vložiti priliz na oblastni odbor oziroma na izvršni odbor stranke.

XII. Kandidiranje in volitve.

§ 61.

Volilno borbo vodi za stranko strankin izvršni odbor potom svojih oblastnih in lokalnih organizacij.

§ 62.

Strankine kandidate določajo:

- za občinske volitve prizadete lokalne organizacije na občnih zbori svojih članov;
- pri volitvah v autonomna okrožja in oblasti občni zbori organizacij dotičnih okrožij;
- pri volitvah v narodno skupščino občni zbori organizacij dotičnega volilnega okrožja.

Kandidature pod a) in b) morajo biti potrjene od oblast. strankinega vodstva, ona pod c) pa potrditvi strankinega načelstva, v njegovi odsotnosti pa izvršnega odbora stranke.

Kandidature, ki niso bile postavljene po določilih tega paragrafa, se ne smatrajo kot kandidature stranke, in jih strankin tisk ne sme podpirati.

§ 63.

Najpozneje v treh dneh po sestavi kandidatne liste, se mora ista v smislu § 62 predložiti nadrejeni strankini inštanci v po-

trditve. Če se kandidatnim listam pod a) in b) od nadrejenega oblastnega strankinega vodstva v roku treh dni po prejemu liste ni ugovarjalo, ali če se do 10 dni pred potekom zakonitega roka za vlaganje list proti kandidatni listi pod c) od strankinega načelstva ni ugovarjalo, se smatrajo kandidatne liste kot priznane.

§ 64.

Za poravnava stroškov volilne borbe se lahko ustanovljajo posebni volilni skladi, v katere se steka gotov odstotek članskih prispevkov, ki ga določijo nadrejeni občni zbori, kakor tudi drugi, posebno za to določeni prispevki. Ti volilni skladi se ne smejo uporabiti v druge svrhe.

XIII. Strankin tisk.

§ 65.

Kot strankin tisk se smatrajo samo listi strankinih organizacij in onih institucij, ki jih izdajajo v soglasju s strankinim načelstvom.

§ 66.

Strankini listi in časopisi se vodijo po onih organizacijah, ki jih zdajajo, značaj njih pisave pa pritiče nadzorstvu strankinega načelstva. Uredniki se namestijo od onih organizacij, ki liste izdajajo.

§ 67.

Glavno strankino načelstvo lahko one liste in časopise, ki ne pišejo v socialističnem duhu in s svojim zadržanjem škodujejo interesu stranke, proglasi kot izven stranke stoječe, dokler strankin zbor končno odloči.

§ 68.

Za izdajanje novih strankinih listov in časopisov je potrebno predhodno dovoljenje strankinega načelstva.

(Dalje prihodnjic.)

Maribor.

NARODNO GLEDALIŠČE.

Repertoar.

Torek, 20. nov. ob 20.: »Oblaki«. Ab. C. Kuponi.

Sreda, 21. nov.: Zaprt.

Četrtek, 22. nov. ob 20.: »Jesenski manever«. Ab. B. Gostovanje gđ. Lubejeve.

Repriza Kvalipove lirske drame »Oblaki«. V torek 20. novembra bo repriza pri premijeri lepo uspele drame »Oblaki«.

»Adieu Mimi« na mariborskem odru. Zopet se obeta Mariborčanom velik operetni »šlager«, tako močan, kot je bila morda »Grofica Marica«. Koncem tedna se vprizori prvič Ralpa Benatzkega izredno vesela in melodiozna opereta »Adieu Mimi«, za katero ima baš marib. gledališče izvrstno zasedbo, tako, da se je nadejati zelo velikega uspeha.

Gostovanje gđ. Lubejeve v Mariboru. V četrtek 22. nov. gostuje menda zadnjič v »Jesenskem manevru« priljubljena subreta gđ. Lubejeva.

Vprašanje pokopališč.

Mariborski občinski svet se je že mnogokrat imel priilko baviti z gornjim vprašanjem, sedaj v tej sedaj v oni obliki. Staro mestno pokopališče v Koroškem predmestju je že davno zaraslo v mesto in ga seveda ni bilo mogoče več razširiti, vsled česar je občinski svet pred vojno poskrbel za drugo in sicer na Pobrežju in je v neki svoji seji l. 1914 sklenil, da se staro pokopališče zapre in da ostane zaprto do l. 1954. To pokopališče je konfesionalno in je last mestne fare. Med tem pa je novo pokopališče last mestne občine in tedaj interkonfesionalno. Teža pa cerkvena gospoda ne more preboleti, zato pa nastajajo od časa do časa nove intrige in nove težave, ker bi cerkev rada za vsako ceno prišla do svojega »britofa«, ki nekaj aese. Pred leti so go-

ČASNA ROČKA

Obstoje cenejši
čaji, a ne boljši in izdatnejši

spodje prišli na idejo, da bi zamenjali mrtvo mestno pokopališče z novim na Pobrežju in so v to svrhu dali obe pokopališči po svojih ljudeh oceniti in sicer tako, da bi en kvadratni meter njihovega opuščenega pokopališča stal 50 Din, medtem ko so aktivno mestno pokopališče cenili po 6 Din 1 m²! Da bi to bila za mestno občino silno slaba kupčija, je razvidno in tudi zelo razumljivo. Vse ostale stranke so si bile v tem oziru edine in socialistom pa je šlo še poleg tega tudi za kulturno stran in so se odločno postavili proti temu, da bi se pokopališče izročalo cerkvi, ker ni nobenega razloga za to, če ravno se črni sklicujejo na neko zaprašeno kanonsko pravo, po katerem »mora« biti pokopališče last cerkve. Ko so klerikalci videli, da ne bo iz njihove akcije nič, so vlogo umaknili. Potem pa so si izmislili drugo akcijo in so potem franciskanov, kupili vso zemljo okrog sedanjega mestnega pokopališča na Pobrežju, da vzamejo možnost razširitve omenjenega pokopališča in bi tako moralo isto prej ali slej pasti cerkvi kot zrelo jabolko v roke. Treba je omeniti, da je cerkev med tem že otvorila konfesionalno pokopališče na Teznu, ki pa se je moralo zopet zapreti. Med tem so se začeli zidovi pri starem mestnem pokopališču rušiti, deloma vsled nekaterih ekshumiranj — gospoda pa. ki se je dala še do leta 1924 tam pokopati, seveda samo v grobnice, ima velik čut pijetete in hoče, da se pokopališče vzdržuje do leta 1954, ko bi se na podlagi nekega poznejšega sklepa občinskega sveta imelo planirati. Klerikalci so se dogovorili z mestno župnijo, ki je lastnica pokopališča, da naj prevzame popravilo zidu mestna občina, ker cerkev nima denarja, to se pravi: ona ni navajena dajati, marveč samo jemati! Zato je prišlo v zadnji seji mestnega občinskega sveta do precejšnjega razburjenja duhov, kar pa je povzročil obč. svetnik ter oblastni predsednik dr. Leskovar, naš »Altbürgermeister«, ki ne more preboleti, da ni več mariborski župan in mora sedeti v obč. svetu v vrsti navadnih plebejcev, ne pa »auf dem hohen Ross«, kakor v oblastni skupščini. Gospod je bil menda tudi slabe volje, ker je izvedel, da je občinski svet sprejel soglasno protestno resolucijo proti ravnokar sklenjenemu obdavljenju mestnega prebivalstva po oblastni skupščini. Gospoda je pač popadla prava sveta jeza, tako da je v svojem govoru kar grizel besede in se po vsem telesu tresel. Toda sodrugi mu niso ostali napadov dolžni in so mu povedali nekaj ostrih, med

drugim tudi to, da skuša g. dr. Leskovar in njegovi tovariši dokaj več pijete kazati do mrtvih nego do živih, zlasti če so delavskega stanu. Končno je večina sprejela predlog, da bo mestna občina popravljala zidovje starega pokopališča namesto mestne fare, ki bo pozneje pobrala drage marmornate spomenike ter iste iz gole pijete spravila v denar. Mestna občina mariborska se nahaja ravno sedaj v težkem finančnem položaju in gospodje že govorijo, da ne bo mogoče nizkih plač mestnih delavcev zvišati. Živi prebivalci danes stanujejo v takih stanovanjih, ki so bili še večkrat označeni: živim grobovom. Za to pa nima mestna občina dovolj sredstev!

Žrtev poklica. V nedeljo 18. tm. je smrtno ponesrečil v kurilnici Maribor s. Franjo Fistič, kurjač drž. žel. Pri priziganju svetilk na lokomotivi je prišel med odbijače, ki so mu zmečkali prsni koš in je na mestu obležal mrtve. Zapušča ženo in 3 nepreskrbljene otroke. Bil je dober in pošten tovariš.

Ptuj.

Prosvetni pododsek Del. zbornice, podružnica Ptuj, priredi v četrtek, dne 22. novembra ob pol 8. uri zvečer v dvorani hotela »Slon« predavanje »Spolno vprašanje mladine« s skioptičnimi slikami. — V izobrazbi je naša moč! Zato vabimo vse delavstvo strokovnih in kulturnih organizacij, da se tega predavanja polnoštevilno udeleži. Vstopnina 2 Din. — Odbor.

Vestnik »Svobode«.

Važni sklepi širšega odbora »Svobode«.

V nedeljo 11. t. m. je imela »Svoboda« sejo svojega širšega odbora, v katerem so zastopane vse važne podružnice »Svobode«. Menda že dolgo ni imela nobena naša organizacija tako enodušne in delovne konference, kakor je bila ta. Vsa debata stvarna, v vsej debati se je izražalo enotno hotenje in vse se je sklenilo soglasno.

V poročilu centrale se je ugotovilo, da »Svoboda« v celoti napreduje tako po številu članstva kakor tudi po vsebini svojega izobraževalnega dela. Predsednik Zveze pevskih društev S. Selinšek iz Maribora je pri debati o zedinjenju pevskih in kolesarskih društev s »Svobodo« rekel med drugim sledeče: Če bi »Svoboda« vedno tako delala kot v zadnjem letu, bi Zveze pevskih društev sploh ne bilo in če bi »Svoboda« v bodoče tako pridno in pravilno razvijala svojo delavnost, bodo gotovo vsa delavska kulturna društva v Sloveniji prišla prej ali slej pod okrilje »Svobode«. Širši odbor je zato tudi sklenil, da ne prekine pogajanj z Zvezo pevskih in z Zvezo kolesarskih društev, ker upa, da bo z njimi le prišlo do sporazuma. Brez ozira na to bo »Svoboda« razvijala vso svojo delavnost v vseh panogah kulture. Razmerje med centralo in podružnicami je dobro. Edino za podružnico v Litiji je plenum sklenil, da centrala preišče njeno delo in jo skuša obnoviti kot res pravo delavsko kulturno organizacijo.

Ki točki: Bodoči delovni program »Svobode« je konferenca odobrila tozadeven profačunski predlog centrale. Po tem predlogu se bodo formirale podzveze, v kolikor še niso. Skladi se bodo v kratkem času občni zbori dramatične, knjižničarske, pevске in športne podzveze. Delavske telovadne enote priredijo tečaj vaditeljev iz cele Slovenije. Za dramatično podzvezo je konferenca določila spored iger, ki jih priporoča vsem podružnicam, da jih igrajo. Obenem priporoča konferenca vsem podružnicam, da pričnejo z delovanjem »Sprech-

chorov« — deklamatorskih zborov. »Svoboda« bo pričela organizirati tudi otroke. Za pevske zore je centrala izdala 12 delavskih pesmi, ki jih bodo podružnice kmalu dobile. O vsem tem pošlje centrala posebno okrožnico vsem podružnicam.

S 1. januarjem začne redno izhajati

list »SVOBODA«.

ki bo v svojem prvem delu poljudno propagiral socializem itd., v svojem drugem delu bo pa prinašal material za razne podzveze »Svobode«, priobčeval poročila podružnic, povedal, kaj je v njihovem delovanju dobrega in tudi kaj je slabega, eno stran v listu se da na razpolago delavskim kulturnim društvom, ki še niso včlanjena v »Svobodo«, da na ta način dela za medsebojno zblizanje in končno ujediničenje. Vsako številko bodo krasile slike. List bo redno izhajal, ker se bo tozadevna proračunska postavka vporabljal izključno le za list. List bo izhajal mesečno, številka bo stala za člane Din 1.—, za nečlane Din 2.— Zato morajo z novim letom vse podružnice odračunavati centrali Din 3.— članarine.

Kongres in slovesna proslava 10-letnice »Svobode« bosta prihodnje leto v februarju ali marcu.

Za proslavo 10-letnice Cankarjeve smrti in 50-letnice njegovega rojstva je plenum naročil vsem podružnicam, da morajo proslaviti Cankarja na najlepši način, ki ga zmorejo posamezne podružnice. Tozadevno dolo vse podružnice posebno okrožnico. Celokupna zveza »Svobode« pa proslavi spomin velikega Cankarja s tem, da skupno z razrednimi strokovnimi organizacijami ustanovi društvo

CANKARJEVA DRUŽBA.

ki bo vsako leto izdala 4 knjige: koledar (delavsko pratio), 2 leposlovni pripovedni knjigi, to je predvsem socijalne romane in eno poljudno znanstveno knjigo o socializmu, naravoslovnih vedah in podobnem. Te 4 knjige bo dobil vsakdo, ki bo plačal Din 20.— letne članarine. Čim bodo izdelana pravila, bo sklican občni zbor Cankarjeve družbe, ki bo v nasprotju s klerikalno Mohorjevo in nacionalistično Vodnikovo družbo skrbela za izobrazbo najširših plasti delavnega ljudstva v duhu socializma. Že danes pozivamo vse »Svobodaše«, da gredo pridno na delo za nabiranje članov, ko bodo dobili tozadeven poziv.

Pri točki razno je plenum odobril sklep ožjega centralnega odbora, da je novi tajnik S. Pezdur in novi blagajnik S. Moretti. Po možnosti naj centrala organizira delavski šahovski turnir za Slovenijo.

V splošnem navdušenju nad dosedanjim napredkom »Svobode« in za še živahnejše delo v novem letu, ko dobimo lep list »Svoboda« in Cankarjevo družbo, je ob pol 6. uri zvečer zaključil predsednik to uspelo konferenco s »Svobodaškim« pozdravom »Delu čast in oblast«.

Književnost.

»Dvanajst« je največja revolucionarna ruska pesnitev, delo pesnika Aleksandra Bloka, in je prevedena v vse kulturne jezike. Tako imajo Nemci pet prevodov tega dela! Zdej je izšla ta pesnitev tudi v slovenskem prevodu Mileta Klopčiča; izdajo je opremil z izvrstnim ovajem, pesnikovim portretom in ilustracijami akademskih slikar Miha Maleš, in je izdaja naravnost razkošna. Predgovor je napisal Bratko Kreft. Univ. prof. Preobraženski pravi o tej pesnitvi naslednje: »... ugotavljam takoj, da so »Dvanajst« največje rusko pesniško delo iz revolucionarnih let.« Kljub razkošni opremi stane knjiga samo 10 Din, s poštnino 1 Din več. Naroča se po priloženih položnicah, priloženih v današnji številki. Vzemite torej položnico in naročite knjigo.

MALA NAZNANILA.

JOSIP MLINARIČ

priporočam svojo bogato zalogo
galanterije, specerije, hišnih
in kuhinjskih potrebščin.

Maribor, Glavni trg št. 17.

I. Bukova drva

cela in rezana, trboveljski premog in
butare ter vsakovrstne rezan in tesan les
Alojz Piščanec
Državna cesta, vis-à-vis Mariborski dvor

Enkratna ponudba.

Vsakdo, kdor za pol leta, t. j. za čas od 1. aprila do 30. septembra naroči ali pa obnovi naročnino za Radlowelt, dobi po svoji volji eno izmed tukaj navedenih treh knjig od Hans Günther u. Dr. P. Stuker in sicer: Radioexperimente, Mk 3.80; Radio-technisches Lexikon, Mk 3.60; Wo steckt der Fehler? Mk 4.— zastoj. Naročite se še danes! Samo oni abonenti imajo pravico do premije, ki pošljejo naročnino do 10. IV. in 1 S (šiling) za pošto in zavojnino.

Tvornica štamplik

in prodaja v to stroko spadajočih potrebščin

T. Soklič

Maribor, Aleksandrova c. 43.

Creppe de Chine

in foular svile od 58 Din naprej
kakor tudi vsakovrstne druge svile
v bogati zalogi po najnižjih cenah pri
J. Trplinu, Maribor, Glavni trg 17.

Elektrotehnična delavnica

PRATTES & TRABI,

Maribor, Vodnikov trg št. 3.

Popravila vseh vrst električnih strojev in
aparatur, novo ovijanje sežganih elektro-
motorjev, dynamo-strojev, transformatorjev
itd. Lastna preizkuševalnica, točna in ku-
lantna postrežba, zmerne cene, nakup in
prodaja porabljenih motorjev in dynamo-
strojev.

Dosti denarja prihranite

ako daste v popravilo

Brzopodplati, Taitenbachova ul. 14

Vaše vsakovrstne čevlje, galoše, snežne, z
gumi in usnjenimi podplati, cene za poplajenje
in pete usnjenih damskih Din 26—28, moških
Din 32—38. — Se priporoča BRZOPODPLATA.

JOSIP MORAVEC, Maribor

Slovenska ul. 12

priporoča svojo bogato
zalogo snežnih čevljev
in galoše vseh prv-
vrstnih svetovnih znamk,
po brezkonkurenčnih ce-
nah. Popravila se spre-
jemajo.

Ali ste že krili?
svoje potrebe v tiskovinah

Dobavljamo vse tiskovine v prvovrstni
izpeljavi in po najnižjih cenah za vsa
društva, industrijo, trgovine, pisarne itd.

Ljudska tiskarna d. d.
Maribor, Sodna ulica št. 20Nabirajte
nove
naročnike

L. Mikuš, Ljubljana, Mestni trg 15

DEŽNIKI.

Na malo.

Ustanovljeno 1839.

Na veliko.

Telefon 2282.

I. MARIBORSKA DELAVSKA PEKARNA R. Z. Z O. Z.

Ustan. 1898

MARIBOR, TRŽAŠKA CESTA ŠTEV. 36—38

Telefon 324

Prodajalne v Slomškovi ulici šte. 2 in na Glavnemu trgu šte. 18

Moderno in higijensko urejena pekarna. — Priporočamo vsem organiziranim delavcem in delavkam naše okusno pecivo v polni teži. Ozirajte se pri zahtevanju peciva iz Delavske pekarnice pri vseh prodajalcih peciva na zavarovalno znamko D. P.